

„Že pacientovi nejčastěji daruje dřeň někdo z rodiny, je mýtus“

Třetí zářijovou sobotu, tedy zítra, se připomíná Světový den dárce kostní dřeně. Svátek se každoročně slaví ve více než 50 zemích na všech kontinentech. Má za cíl také zvýšit povědomí veřejnosti o významu registrů dárce a život zachraňujících transplantací. Registrovat se bude možné na několika místech například republikou.

Proč jsou v registru potřeba stále noví lidé? Bolí případný odběr dřeně? Nejen na to odpovídal Pavel Jindra, vedoucí lékař Českého národního registru dárce dřeně a primář hematologicko-onkologického oddělení Fakultní nemocnice Plzeň.

Proč jsou potřeba v registru stále noví lidé?

Každoročně onemocní v naší zemi stovky lidí včetně malých dětí leukemií, zhoubnými nádory či těžkými útlumy krvetvorby a dalšími vážnými

mi nemocmi, které jsou léčitelné pouze transplantací kostní dřeně. Bohužel v rámci rodiny najdeme dárce jen asi pro čtvrtinu z nich, všichni ostatní jsou odkázáni na dobrovolného dárce zapsaného v některém z 80 registrů po celém světě. To, že pacientovi nejčastěji daruje krvetvorné buňky rodič či sourozenec, je jen mýtus. Čím více mladých zdravých, a především ochotných lidí se nám podaří zaregistrovat, tím větší šanci dostanou všichni pacienti.

Tím, že se registruji, se automaticky dárce nestanu?

Registrace k nám je vlastně takový morální závazek, že kdyby někde na světě onemocněl člověk se stejnými či velmi podobnými transplantacími znaky, jsem tu pro něj a jsem ochoten darovat nezištně kousek sebe. Šance, že ke shodě mezi pacientem

KAM PŘIJÍT?

Vzorky se budou zítra odebrat v Lounech, Táboře, Bzenci a Paršovicích.

- Registrovat se mohou lidé od 18 do 35 let (včetně), kteří váží více než 50 kilogramů. Jedinec musí být zdravý a bez trvalé medikace. **IBE**

a dobrovolníkem dojde, je malá (reálně daruje asi jedno procento ze zapsaných), ale jak už jsem řekl, čím více lidí v databázi budeme mít, tím zvýšíme pravděpodobnost, že najdeme dárce opravdu pro každého.

Zatím se tedy pro každého pacienta dárce najít nepodaří?

Bohužel ne, zhruba pro každého čtvrtého pacienta dárce nenalezneme nebo ho nalez-

Pavel Jindra

ARCHIV

neme příliš pozdě a nemoc je rychlejší. Změnit to můžeme jediné tak, že budeme neustále rozšiřovat databázi. Na světě je 80 registrů, všechny spolupracují, databázi dobrovolníků sdílejí. Zapsaný Čech tedy může darovat jak v rámci České republiky, Evropské unie, tak do zámoří. Není to nic neobvyklého a bez úzké spolupráce všech registrů na světě by naše práce téměř nebyla možná.

Jak se k vám mohu přidat?

Zapsat se můžete na některém z našich 60 registračních center po republice nebo na náboru v terénu. Celý proces zabere asi deset minut, stačí vyplnit dotazník a setřít si speciální štětičkou dutinu ústní nebo darovat dva mililitry krve. My už si z toho v laboratoři zjistíme vaše transplantací znaky a zaneseme vás do databáze.

Pokud k vám nyní vstoupím, co se stane dál?

Můžeme najít pacienta shodného s vámi hned, za rok, za pět let nebo nikdy. To už je ale jedno. Vy jste udělala maximum, svojí registrací dáváte naději po celou dobu, co v databázi vedena budete. Vyloučit vás musíme v 60 letech.

Když budu mít štěstí a budu vhodná, co následuje?

Těší mě, že říkáte, když budu mít štěstí. Oni totiž naši dobrovolníci to opravdu takto chápou a telefonát, že byli vybráni, je upřímné těší. Pokud bychom vás vybrali, čeká vás ještě množství vyšetření, zda skutečně můžete darovat a jste tím nejvhodnějším adeptem. Následně dostanete na výběr ze dvou možností odběru krvetvorných buněk a jde se na to.

Jaké jsou metody darování kostní dřeně?

Dárce mohou být odebrány krvetvorné buňky dvojím způsobem. Buď klasickým odsá-

tím jehlou z kosti pánevní, to se dělá samozřejmě pod narkózou. Novější metodou je separace těchto buněk přímo z krve, což je velmi podobné jako darování plazmy. Připojíme vás na přístroj zvaný separátor, z jedné ruky vám krev bereme, v separátoru si odebereme krvetvorné buňky a do druhé ruky vám krev zase vrátíme. Tento druhý způsob je bez narkózy, ale zase vyžaduje několikadenní stimulaci krvetvorných buněk pomocí podkožních injekcí s takzvaným růstovým faktorem.

Bolí to?

Řeknu vám to tak, jak slýchám od našich dárce v nemocnici. Po odběru z kosti pánevní popisují dárce, že je bolí místo vpichu stejně, jako kdyby upadli na led nebo je někdo nakopl. Nejde o žádnou ostrou bolest, spíše pocit jako po nárazu. U té separace nemluví o bolesti, to je spíše zdoluhavé a pro někoho to může být nepříjemné. Dárce musí vydržet 3–4 hodiny na separátoru, nepoškrábete se na nose, nedojdete si na záchod. Navíc před separací si musí denně aplikovat injekci růstového faktoru. O všechny naše dárce se ale stará moc milý tým našich sestřiček, které se snaží samotný proces darování co nejvíce zpříjemnit.

Zjistím, komu jsem zachránila život?

Darování je anonymní, řekneme vám pouze, zda vaše kostní dřeň pomáhá v Česku, nebo putuje do zahraničí, a pohlaví pacienta. Anonymně si ale přes naše koordinační centrum můžete s pacientem vyměnit dopis či e-mail.

Jak si stojí náš národní registr v porovnání se světem?

Musím nás pochválit, patříme stabilně mezi nejefektivnější registry na světě. Velký dík patří všem mým kolegům, spolupracovníkům a dobrovolníkům, kteří se k nám za třicet let fungování registru již přidali. Samozřejmě máme do budoucna nemalé cíle. Velkou inspirací je pro nás z evropských zemí Německo, s tamním registrem také velmi úzce spolupracujeme. V Německu je totiž na počet obyvatel zaregistrován každý zhruba devátý člověk, u nás je to každý osmdesátý. Kam se posouvat tedy stále máme. **IVETA BENÁKOVÁ**

INZERCE

HELPPES UVAŽÍ

21. ROČNÍK
SLAVNOSTNÍCH PROMOCÍ PSÍCH SUPERHERDIN, KTERÉ POMÁHAJÍ LIDEM S HANDICAPEM

SUPERDEN WOW!

účinkující:
JAROSLAV BRŠKÝ
JAN ČENSKÝ
LENKA FILIPOVÁ
MARTIN FRANCE
KRISTÝNA FREJOVÁ
JAKUB KOHÁK / MIREK KONVALINA
MARTA KUBISOVÁ
MAGDA MALÁ / RICHARD NEVĚD
BÁRA NESVADBOVÁ
PATRICIE PAGÁČOVÁ
PETER PECHA / MILAN PEROUTKA
RAEGO / VIKTOR SODOMA
JANA STRYKOVÁ
DANA SYSLOVÁ / V-ROCK...

16. 9. 2023
OD 10.00
VÝCVIKOVÝ AREÁL PSŮ HELPPES
PRAHA 5 – MOTOL
ZASTÁVKA TRAMVAJE:
HOTEL GOLF

SPONZOROVANÉ:
WARRIOR GREY, BIO MEDIA, PRAHA 5, Brit, REKLAMA PRAHA, dle, EASE, KINU, KEY, JCDigital, MEDIACOM, RADHOUSE, VOZILAČNÍK, ...

NAŠÍ MILÝ ČTENÁŘI, PROSÍME, DO KOŠE NEPATŘÍME!